

TURİZM PSİKOLOJİSİ

DR.ÜYESİ DR. ÖZGÜR GÜLDÜ

TURİST YERLİ ETKİLEŞİMİ-2

KAYNAK: Duran, E. ve Aslan, C. (2016). Turizmin Sosyal Psikolojik Dinamikleri. İstanbul: Paradigma Akademi.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Ortamı ve Durumu

- Turist için bir yerli ile tanışmak rastlantılara bağlıyken, turistler konusunda uzmanlaşmış bir yerli için yaşamının önemli bir parçasıdır.
- Dolayısıyla karşılıklı yarar sağlama durumu, turist için farklı yerli için farklı olabilmekte ve samimiyet, keşfetme, çıkar sağlama gibi farklı motivasyonların iç içe geçtiği karmaşık bir ilişki durumu ortaya çıkabilmektedir.
- Söz konusu ilişki durumları şunlardır:
  1. **Özel ilişki kanalları**; kişilik, ilgi ya da çıkar benzerliğine dayalı ilişki kanalıdır. Örneğin insanlarla ilişkiler kurmayı ve onları tanımayı seven, dışa dönük kişilik tipine sahip bir yerli ile bir turist kuracakları ilişkiden karşılıklı olarak tatmin olacaklardır. Spor turizmine katılan bir turist ilgili olduğu alanda bir yerli ile tanıştığında yine mutlu olacak ve karşılıklı doyum sağlanacaktır.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Ortamı ve Durumu

2. Birincil ve ikincil kümelerde ortaya çıkan ilişkiler ise; pragmatist (faydacı) veya bütünsel ilişkiler temelinde gerçekleşmektedir.

- ✓ Birincil gruplar/kümeler, yüz yüze ilişkilerin, dostluk, arkadaşlık bağlarının yüksek olduğu, güven verici ilişkilerin olduğu grup ya da kümelerdir.
  - ✓ İkincil kümeler ise, birincil kümelere oranla daha büyük ve daha iyi organize olmuş kümelerdir. Ancak ilişkiler daha çok faydacı bakış açısıyla gelişmektedir.
- Turist-yerli etkileşimi açısından değerlendirildiğinde, birincil kümelerde turist, yerliler tarafından bir yabancı ve tehdit olarak algılanmaktadır. Bu nedenle hoşgörü düzeyi de aynı oranda düşüktür. Ancak her toplumda turistlere karşı bu tür bir anlayışın benimsendiği de söylenemez.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Ortamı ve Durumu

- Turistin gittiği destinasyondaki sosyal yapı yoğun iletişim ve etkileşime açıksa, birincil kümelerdeki ilişkiler de pozitif yönde gerçekleşmektedir.
- İkincil kümelerde ortaya çıkan turist-yerli ilişkileri ise daha rahat ve güven ortamı içerisinde oluşabilmektedir. Ancak kümelerdeki ilişkiler faydacı bir anlayış temelinde gerçekleştiğinden samimiyetten uzak, daha resmi ve her iki taraf açısından ilişki tatmin düzeyi düşüktür.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Ortamı ve Durumu

3. Ön ve arka bölgeler olarak adlandırılan yerlerde ortaya çıkan turist-yerli ilişkileri ise; doğallık (otantiklik) ve yapaylık (sahtelik) üzerinden şekillenmektedir.

- Ön bölgelerde yerliler turistlere, turistlerin onları görmek istediği gibi ya da diğer bir ifadeyle yapay davranırken, arka bölgelerde ise yerli tamamen oldukları gibi yani doğal davranmaktadırlar.
- Doğal (otantik) olan ile kastedilen daha çok etnik olarak «saf», kültürel olarak «geleneksel» ve batılılaşmanın ya da diğer global süreçlerin etkilenmediği «kapalı» yerlerdir.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Ortamı ve Durumu

4. Farklı turist ve yerel halk tipolojilerine göre de ilişki ortamları ve ilişkinin durumu belirlenebilmektedir. Burada önemli olan nokta, turist ile yerlinin birbirine yakın sosyo-kültürel özelliklere sahip olması veya ortak çıkarlar neticesinde ortaya çıkan pozitif yönlü ilişkilerdir.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Tipleri ve İlişkiyi Etkileyen Unsurlar

- Turisti ile yerli arsındaki ilişkiler farklı durumlarda ve farklı yerlerde ortaya çıkabilmektedir. Buldukları ortamda ve buldukları durumlarda her iki tarafın da benzer beklentiler içerisinde olması ya da benzer kültürel ve sosyo-ekonomik yapıdan hareketle içinde buldukları durumu benzer şekilde adlandırmaları arasındaki ilişkinin uyumunu artırmaktadır.
- Diğer yandan söz konusu benzerlikler ne kadar az ise o düzeyde rahatsızlık, kaygı, çatışma, saldırı gibi farklı sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Bu olumlu veya olumsuz ilişki durumları da «destekleyici» ve «engelleyici» ilişki biçimleri/typleri olarak adlandırılmaktadır.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Tipleri ve İlişkiyi Etkileyen Unsurlar

- ✓ **Engelleyici İlişki Biçimi:** Turistler ve yerliler arasında ortaya çıkan ilişkiler her iki taraf açısından da olumsuz sonuçlanabilir. Bu tür durumlarda da doğal olarak olumsuz davranışlar ortaya çıkmaktadır.
- Engelleyici ilişki biçiminin ortaya çıkması bir anlamda yerel halkın turizmden elde ettiği sosyal, ekonomik ve çevresel faydaların, maliyetlerin altında kalmasıyla oluştuğu söylenebilir.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Tipleri ve İlişkiyi Etkileyen Unsurlar

- ✓ **Destekleyici İlişki Biçimi:** Engelleyici ilişki biçiminin tam zıttı olarak ifade edilmekte ve turist-yerli arasındaki ilişkide karşılıklı yarar ve doyumun elde edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır.
- İlgilenme, yardım etme, arkadaşlık gibi yine üç ilişki biçimi içerisinde barındıran destekleyici ilişki biçimi, turist-yerli etkileşiminin önyargılarından uzak, karşılıklı saygı, sevgi ve hoşgörü temelinde gerçekleşmesidir.

Turist – Yerli Arasındaki İlişki Tipleri ve İlişkiyi Etkileyen Unsurlar

✓ Destekleyici ve engelleyici ilişki biçimlerinin ortaya çıkmasında ise çeşitli unsurlar rol oynamaktadır. Başlıca unsurlar arasında şunlar sayılmaktadır:

- Yerlilerin toplumsal yapısı,
- Turist-yerli arasındaki karşılıklı tutumlar,
- Turist-yerli arasındaki karşılıklı aykırı davranışlar,
- Çıkar çatışmaları,
- Dil bilmeme ve iletişim güçlüğü,
- Kitle turizminin etkileri,
- Yaşam biçimlerindeki farklılıklar,
- Ticarileşme ve sahtelik (yerel özelliklerin kaydedilmesi).

Turist – Yerli Bütünleşmesi

- ✓ Bu önerilerin sürdürülebilir turizm planlaması temelinde sağlıklı bir şekilde hayata geçirilmesi ise ulusal ve bölgesel turizm planlamacılarının, karar alıcıların insiyatifindedir.
- ✓ Burada önemli olan turist-yerli etkileşiminin, bir destinasyonun turizm gelişiminde ne ölçüde dikkate alındığı ve sürece dahil edildiğidir.
- ✓ Bir destinasyondaki turist-dostu destinasyon olabilmesi ve bu şekilde turizm gelişiminin sağlanabilmesinin faktörlerinden birisi de turist-yerli etkileşiminin olumlu gerçekleşebilmesidir.
- ✓ Bu sayede, o destinasyonun hem turist-dostu destinasyon imajı oluşturabilme hem de ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri dikkate alan sürdürülebilir bir turizm modeli yaratabilme şansı artabilecektir.